

Nagyvárad tudós püspökei

A Nagyvárad Római Katolikus Püspökség, a Bihar Megyei és Nagyvárad Civil Szervezetek Szövetsége (BINCISZ), valamint a Sapientia Varadiensis Alapítvány emlékülést szervez szombaton.

A nagyvárad tudós püspökei, neves személyiségei 2010 (XII.) keretében szervezendő Lipovniczky István (1814-1885) és Nogáll János (1820-1899) püspököknek szentelt emlékülést 2010. október 16-án, szombaton tartják meg.

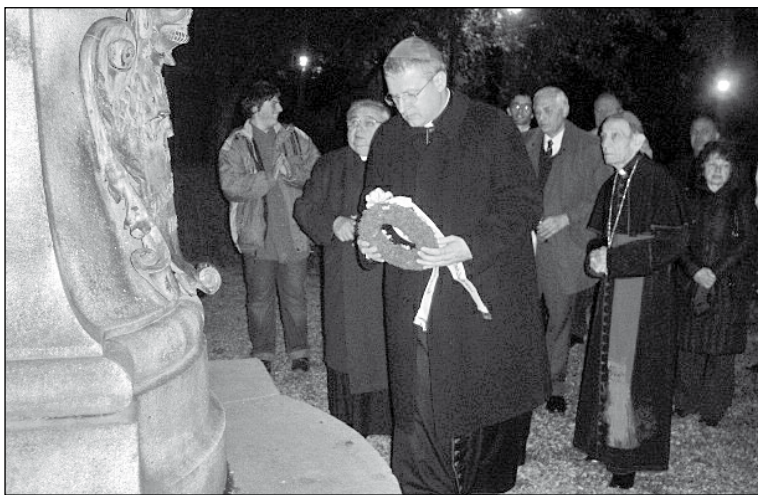
Program

Az emlékülés programja: 10 órától – A püspökök síremlékeinek megkoszorúzása a Bazilika altemplomában. 10.30-tól – Ünnepszünet beszédek, köszöntők a váradi római katolikus Püspöki Palota dísztermében. Köszöntők: Exc. Böcskei László nagyvárad megyés püspök, Dr. Fleisz János a BINCISZ elnöke. Ezt követően kulturális műsor lesz.

11-11.30 között előadást tart Dr. Fedeles Tamás (egyetemi adjunktus, Pécsi Tudomány-

egyetem) Várad kegyhelye a középkor alkonyán címmel. 11.30-12 óra között Dr. Erdődy

Gábor (tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE Budapest) előadása következik Horváth Mihály és az 1848-1849-es egyházpolitikai fejlemények címmel. 12.20-12.40 között Dr. Fleisz János (elnök, egyetemi tanár, Nagyvárad) Lipovniczky István püspök tevékenysége és hatása című értekezését hallgathatják meg az érdeklődők. Mons. Fodor József (általános helynök, pápai prelátus, Nagyvárad) 12.40-13.00 óra között tartja meg előadását Nogáll János c. püspök, nagyprépost élete és munkássága címmel. 13-13.20 között kötetbemutató: Főhajtás püspökeink emléke előtt – Tanulmánykötet a tavalyi rendezvényen elhangzott előadásokból. 13.20-tól: Záróbeszéd.

Tavaly is megrendezték a jelentős eseményt Nagyváradon

Emlékiállítás

A Magyar Festészet Napja alkalmából tartandó ünnepi tárlat megnyitójára keretében a 20. századi alföldi festészet kiemelkedő alkotója, MAGI ZOLTÁN emlékiállítására kerül sor 2010. október 16-án, szombaton délután 18 órakor a Királyhágomelléki Református Egyházkerület székházának első emeleti előcsarnokában (Városház/Primáriai utca 27. szám.). Házigazda: BARABÁS ZOLTÁN költő, a Partiumi Magyar Művelődési Céh igazgatója. Köszöntőt mond: KISS ATTILA országgyűlési képviselő, Hajdúböszörmény polgármestere. Magi Zoltán életművét méltatja: SZÉKELYHÍDI ÁGOSTON író, politikus, az Erdélyi Szövetség örökös elnöke. Közreműködik: MELEG VILMOS színművész. Minden érdeklődőt és művészpártolót szeretettel hívnak és várnak ezen ünnepi alkalomra a szervezők.

Ruzicskay Toldi-rajzsorozata

Október 15-én 17 órától kiállítás és könyvbemutató lesz a váradi Tibor Ernő Galériában a Művelődés Hete-Tanulás Ünnepe 2010. keretében.

A Tibor Ernő Galéria, a Ruzicskay György Közalapítvány, a Sapientia Varadiensis Alapítvány, a BINCISZ és a Szarvasért Közalapítvány szeretettel meghívja önt és barátait a Ruzicskay György Toldi-rajzsorozata című kiállítás megnyitójára és könyvbemutatóra a Művelődés Hete - Tanulás Ünnepe 2010. rendezvény-sorozat keretében. Helyszín: Tibor Ernő Galéria, Nagyvárad, Kanonok sor 11. szám.

A megnyitóra 2010. október 15., péntek 17 órától kerül sor. Köszöntőt mond: Dr. Fleisz János elnök és Mihaleczné Kovács Mária elnök. A kiállítás megnyitja: Dr. Reszkető Péter kuratóriumi elnök. Közreműködik: Dr. Kutas Ferenc, Mocskonyi Sára.

A festőművészről

Ruzicskay György festőművész (1896-1993) Munkácsy-díjas, Kiváló és Érdemes Művész, Szarvas város szülőtte. Nagyváradon 1918-ban kezdte

művészi pályáját, ekkor vette fel a Ruzicskay művésznevet. (Eredeti neve: Ruzicska György.) Tanulmányait Münchenben kezdte, de tanult és alkotott Hollandiában, Franciaországban, Olaszországban, az USA-ban és Kanadában is. 1960-ban szülővárosa az Erzsébet-ligetben alkotóházat bocsátott rendelkezésére, így attól kezdve nyarait ott töltötte. Szarvas-Budapest-Párizs háromszögben élt és alkotott.

Ruzicskay György festőművész

Ruzicskay György a szarvasi szegénynegyedből indulva kemény munkával teljesítette ki tehetségét, s lett világhírű festőművész. Szinte az egész XX. századot átölölő munkásságát az értéktudományok életvitel, a haladás iránti vágy és az élet értelmének kutatása töltötte ki. Ars poeticáját így határozta meg: „A valóságból, a természetből indultam ki; különböző stílusfokozatokat alakítottam ki, de mindenkor az élet, a mozgás festője vagyok, szándékom az expresszív realizmus intim és monumentális értelemben”. Könyv alakban megjelent művei: Szerelem-keresés; Világosság felé; Liszt-album; Tessedik Sámuel élete; Fantasztikus utazás I.; A gyulai vár krónikája; Amon Hertwebecht; Fantasztikus utazás II. Ruzicskay György Toldi rajzsorozata a hagyatékban maradt fenn. Támogatók segítségével adták ki, Arany János elbeszélő költeményével, a köz javára.

RÖVIDEN

Programok. M.M. Pódium programok a Művelődés hete, tanulás ünnepe rendezvény-sorozaton (Nagyvárad vára – M3-M4-es termek): 2010. október 14., csütörtök: 10.00 óra – A művelődésben tevékenykedő szakemberek képzése. 18.30 óra – Az M.M. Pódium baráti kör találkozója. 2010. október 15., péntek: 10.15 óra – Rákóczi Ferenc élete és kora – tudományos előadás és kiállítás-megnyitó. 10.30 óra – Kádár Vitéz legendája – mesejáték bábkával. 17.00 óra – Tempo Majorette találkozó.

Szimfonikus hangverseny. A Nagyvárad Állami Filharmonia Enescu-Bartók-teremben október 14-én 19 órai kezdettel szimfonikus hangversenyre kerül sor. Vezényel Romeo Rimbu, és közreműködik Raluca Știrbăț. Műsoron szerepel: W. A. Mozart A varázsfuvola, K. 620 – Nyitány, L.v. Beethoven: 3.,c-moll zongoraverseny, op. 37, valamint W. A. Mozart, 25., g-moll szimfónia, K. 183. Jegyek a filharmonia székhelyén válthatóak.

Pedagógusok figyelmébe. Az RMP SZ Oktatási Központjának szakkönyvtára (Decebal sugárút 27. szám, A lépcsőház, 1-es lakrész, a F. Schiller Líceum bejáratához vezető sétány bal oldalán, tel.: 0359/407-259) a 2010-2011-es tanévben is gazdag könyv- és digitális ismerethozókkal (videokazetták, DVD-k) áll az érdeklődő kollégák rendelkezésére.

Ima. Minden szombaton délután 4 órától hirdet igét és imádkozik a betegekért és más szükségben szenvedőkért a Jim Sanders misszionárius által megbízott pásztor a nagyvárad Szakszervezetek Művelődési Házában.

Dittersdorf-est

Idén is megrendezik M. Haydn, W. Pichl, C. D. von Dittersdorf világhírű zeneszerzők műveiből összeállított fesztivált. Ezt Thurzó Sándor indította el még 2004-ben, ugyanis ezek a zeneszerzők Nagyváradon is éltek több éven keresztül, és alkotott a városunkban. Karl Ditters von Dittersdorf – est lesz október 17-én, vasárnap 19 órától a nagyvárad Szent László plébániatemplomban. Műsoron szerepelnek: Menüett / Costin Szabó Éva, Thurzó Zoltán. Andante Cantabile / Thurzó Sándor József, Thurzó Zoltán. Trió Nr. 1. / Costin Szabó Éva, Tokaji Ágnes, Bozsódi Beáta. 1. G-dúr hegedű - zongora szonáta / Oláh Boglárka, Thurzó Zoltán. Trió Nr.2. / Costin Szabó Éva, Tokaji Ágnes, Marcu Sikes Ágnes. Symphonie Concertante / Thurzó Sándor József, Kinda Péter, Thurzó Zoltán. A fesztivál műsorát Thurzó Sándor emlékének dedikálják az előadók. A belépés ingyenes!

Dittersdorf fontos szerepe a váradi klasszikus zene fejlődésében

Thurzó Zoltán szervezésében zenei fesztivál zajlik Váradon. Vasárnap Dittersdorf-est lesz. Karl Ditters von Dittersdorf Bécsben született 1739-ben, August Carl Ditters néven. (1773-ban nemességét szerzett, ettől kezdve járult nevéhez a „von Dittersdorf” kiegészítés).

THURZÓ ZOLTÁN

Miután Michael Haydn 1762-ben Nagyváradról elutazott Salzburgba, két évig Patachich püspök zenekara vezető nélkül állott. 1764 elején Patachich Bécsbe utazott, ahol leszerződött Mária Terézia királynő udvari zenekarának első hegedűsét és karmesterét. Patachich püspök ugyan rajongó zenész volt, de ezzel az akalommal nem bizonyult jó diplomatanak, mert Mária Terézia soha nem bocsátotta meg egyébként kedvelt püspökének, hogy elédessette tőle karmesterét.

A püspöknek annyira megtetszett a fiatal muzsikushagedűjátéka, hogy azonnal megbízta zenekara vezetésével, valamint azzal is, hogy bécsi, illetve prágai muzsikusokkal bővítsék együttését, amennyire szükség van. Dittersdorf kitűnő muzsikusokat válogatott ki még Bécsben Váradra indulása előtt, olyan művészeket is, akiknek a nevét később az egész világ megismerte. Az általa elképzelt zenekar koncertmestereként hozta

magával Wenzel Pichl cseh származású bécsi zeneszerzőt, egyben jó barátját.

Dittersdorf (mint ahogy Wenzel Pichl is) 1764. április 1-én érkezett Nagyváradra. Általános tévedés, hogy Dittersdorf és Pichl 1765-ben érkezett volna városunkba. Sajnos vannak, akik nem figyelvén a pontos történelmi adatokat, hibásan tüntetik fel Dittersdorf és Pichl Váradra érkezésének időpontját, ezzel a pontatlansággal úgymond a téves információt adják-veszik egymástól át, sajnos...

Mielőtt rátérnénk Dittersdorf (mely M. Haydn-ra is vonatkozik) tartózkodásának ismertetésére, szükséges

Karl Ditters von Dittersdorf

leszögezni, hogy ők hol is fejtették ki itteni működésüket. Erről azézt is fontos megemlékezni, mert nem igazán találoztunk ennek a ténynek ismertetésével. Ez azzal magyarázható, hogy sokan a mostani Székesegyházat tekintik Haydn, Dittersdorf, valamint Pichl működésének színhelyként. A gondolat csábító, de ez nem így van!

Hol zenéltek?

Hogy bebizonyítsam (és Nagytatám is a hiteles adatok feltárójaként élete végéig azon volt, hogy a hiteles adatokat szolgáltassa mindenki számára) a téves hiedelemnek „tarthatatlanságát” még ilyen téren is, meg kell említenünk, mint tény, hogy a mai Székesegyházat 1752-ben kezdték építeni és csak 1779-ben készült el. Még abban az évben igaz megnyitották a hívek és közönség előtt, valamint az orgonát is használatba vették, de a hivatalos felszentelés csak 1780-ban következett be. A mellette lévő püspöki palotának az alapkövét 1762-ben helyezték el (erről egy korábbi cikkben tettem utalást is), és az

épület 1776-ban készült el. Mint a fenti évszámok is bizonyítják, sem Haydn, Pichl, sem pedig Dittersdorf, itt (a jelenlegi Bazilikában) nem fejtették ki működésüket, mivel ők hárman 1760-1769 között tartózkodtak Nagyváradon, és ekkor az épületek még nem voltak készen. Az akkori székesegyház, a mai Szent László templom volt, mely 1723-tól 1780-ig, mint székesegyház működött.

Meg kell említeni: az akkori püspöki palota, a mostani Városháza helyén volt, amit Csáky Miklós (1737-1747 között váradi püspök) építtet fel, ami egyben papnevelő intézet is volt, mely sajnálatosan 1773-ban teljesen leégett. Igaz, a jobb szárnya még ma is áll, közvetlenül a polgármesteri hivatal melletti tűzvédelmi torony szomszédságában. A jelenlegi városi vezetés, Püspökség, figyelmen kívül hagyja a több évszázadon átívelő műemlékjellegét. Ezt az épületet sürgősen kellene rehabilitálni.

Termékeny komponista

Visszatérve, Dittersdorfhoz sikeresebben tovább

folytathatta a Haydn idejében elkezdett munkát. Sokkal rendezettebb körülmények álltak rendelkezésére, mint elődjének, aki az alapokat is le kellett hogy fektesse, munkája elindításával párhuzamosan.

Dittersdorf mindenekelőtt kiegészítette a Bécsből magával hozott muzsikusokkal a püspök zenekarát, a kórust pedig olyan színvonalra emelte, hogy nemcsak az országban, hanem külföldön is híres volt.

Dittersdorf zenéjével igazságtalanul bánt az utókor, amit azért pár évtizede újból felfedeznek. Zenéjét szinte elfelejtették addig. Termékeny komponista volt, könnyen és gyorsan írt, talán ez is oka a művei egy részénél tapasztalható elnagyoltságnak (...)

Szerencsétlensége, hogy olyan kortársai voltak, mint Joseph-, Michael Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, és bizony az ő műveikkel nehéz versenyezni. Pedig Dittersdorf igen fontos és nélkülözhetetlen szerepet töltött be, úgy a váradi, mint a bécsi klasszikus zene fejlődésében.

Harmincnégy operája közül 12 olasz nyelvű, a többi – a később, főleg 1786 után keletkezettek – német nyelvűek. Szimfóniái közül 120-at tekintenek biztosan az ő művének, emellett azonban további – neki tulajdonított – kilencven szimfóniának nem teljesen biztos a szerzősége. Több mint 70 versenyművet írt, különböző hangszerekre (hegedű, mélyhegedű, oboa, zongora, stb.). Kamarazenei műveinek száma 280 körül van. Oratorikus műveinek száma megközelíti a 240-et.

Az elmúlt években is többször felcsendültek Nagyváradon e zenei kiválóságok alkotásai. A helyi Filharmonia kamarazenekarának műsorain szinte állandó polgárjogot nyertek egy időszakra M.Haydn, W.Pichl és K. D. von Dittersdorf alkotásai. Az is előfordult, hogy egy műsorban egy-egy zeneszerző alkotását hallhatta lelkes közönségünk.

Nagyvárad tartózkodása nem vész a feledés homályába, az már biztos! Vigyáznunk erre, mi nagyváradiak! (FOLYTATJUK)